

MV936K Správní věda

1. Přednáška

2. března 2022

I. Správní věda – pojem, charakteristika a obsah.

II. Vývojový přístup ke zkoumání veřejné správy, současné vnímání správní vědy (význam - potenciál - otázky).

doc. JUDr. Soňa Skulová, Ph.D.

Úvod do studia předmětu

Seznámení s obsahem výuky.

Studijní prameny.

Podmínky ukončení předmětu.

Výběr a konzultace témat seminárních prací.

Předmět - Správní věda:

Východiskový pojem = předmět zkoumání a zájmu = **Veřejná správa.**

Cílem předmětu – přiblížit (v návaznosti na poznatky předmětu Úvod do studia VS):

- *pojem a předmět správní vědy (teorie veřejné správy),*
- *vztah správní vědy k vědě (teorii) správního práva,*
- *význam a potenciál zkoumání veřejné správy,*
- *tradice zkoumání veřejné správy a současný vývoj a trendy,*
- systémový pohled na veřejnou správu,
- organizační principy veřejné správy,
- činnost a rozhodování ve veřejné správě, principy dobré správy a jejich prosazování, efektivnost veřejné správy,
- personální stránku a etiku veřejné správy v aktuálním pohledu,
- kontrolu veřejné správy, hodnocení veřejné správy,
- reformní procesy ve veřejné správě.

Správní věda

Obsah přednášky:

- I. Pojem, předmět a metody správní vědy.
- II. Vývoj a přístupy ke zkoumání veřejné správy. Pojem a charakteristika správní vědy („*Public Administration*“).
- III. Současné chápání správní vědy a její význam pro zvyšování kvality a efektivnosti veřejné správy, a naplňování kritérií tzv. dobré správy.
- IV. Vztah správní vědy k teorii (vědě) správního práva.

I. Správní věda:

Centrálním pojmem = **Veřejná správa („VS“)**

- a to jako komplexní, multikriteriální společenský jev,
- a to v jeho **reálné existenci a působení**, také jako složitý a členitý **system**.

Přístupy ke zkoumání veřejné správy:

- **Rozmanitost, členitost VS** – vede k možnost více přístupů.
- **Vývoj VS v čase, pružnost** – více či méně dle potřeb společnosti (státu).
- Takto se vyvíjí, resp. měla a mohla by se vyvíjet také správní věda.

Připomenutí:

VS = správa veřejných záležitostí, spojena s veřejným zájmem, možností uplatňovat **mocenské působení**, vázána **legalitou**.

Pojem a charakteristika správní vědy

- = vědní disciplína zkoumající VS v jejím *faktickém (reálném) rozměru*.

ZNAKY SV:

- **společenská věda**
  - současně ale také *prvky věd přírodních a technických*
  - také *věda systémová a komplexní* (zájem o celou šíři VS).
- **předmětem** zkoumání je **VS jako systém**, kde lze rozlišit
  - **organizačním pojetí VS**
(vnitřní struktura VS, organizační systémy a principy)
  - **a funkční pojetí VS**
(= činnost VS = procesy, postupy, metody při vlastním působení VS).

Význam a účel správní vědy: = vyhodnocování a zvyšování efektivnosti (zdokonalování) VS

= jde o obor *teoreticko-praktický* (zkoumá + doporučuje).

Administrativistika – Správní studia

- **Veřejná správa**, jako významný řídicí systém ve společnosti, je *dlouhodobě předmětem zájmu* mnohých subjektů, a to z různých důvodů a hledisek, a postupně také různých vědních oborů.

Konkrétní zájem o veřejnou správu vykrytalizoval do **hlavních oborů**, se specifickými úhly pohledu, resp. zájmem o aspekty veřejné správy:

- a) „**věda (teorie) správního práva**“ („**VSP**“) - zkoumá **právní** pojmy, instituty, právní stránku organizace a činnosti VS.
- b) „**správní věda**“ („**SV**“),
(**POZN.** vztah *shora uvedených dvou oborů* je nutno v tomto programu vnímat a oba obory rozlišovat !!!)
- c) „**správní politika**“ (řeší formulaci cílů, tvorbu programů a koncepcí, rozvoj odvětví, volbu forem a postupů, rozhodování, a také záměry vlastního zdokonalování veřejné správy – až po reformy).

II. Vývoj zkoumání veřejné správy

Významný pro chápání veřejné správy **v potřebných souvislostech**.
Zvláště u veřejné správy – znak **trvalosti, kontinuity**.

+ zkušenosti („*Historia magistra vitae*“)

Tradice a základy současné naší veřejné správy dle hlavních etap:

- **kameralistika, policejní věda** (Francie, Prusko – 17. – 18.století) = prakticistní přístupy v podmínkách absolutistického státu.
- V Rakousku srov. změny a reformy v období vlády Marie Terezie a Josefa II.
- **správní nauka** (18. stol.- počátek 19. (C.J.-B.Bonnin /obr./, L. von Stein) = působení správy ve společnosti.
- Evropa - **období juristické** (od poloviny 19. stol.- k právnímu normativismu). Konstituování (vědy) správního práva. /klasici–F.Weyr, J.Pražák, A.Merkl, J.Hoetzel, E.Hácha, J.Pošvár, .. / Převládalo až do 2. světové války.
- Mimo tento rámec - *M.Weber* (sociologie), *H.Fayol* (organizace pracovníků, modely řízení).

Vývoj zkoumání veřejné správy – pokr.

➤ **v USA odlišný vývoj**

- Nepřetržitá linie **vývoje správní vědy** („Public Administration“),
- Vztah se správou soukromou („manažerské“ přístupy) včetně aspektů politické administrativy (včetně „samosprávné“ tradice),
- významní představitelé: *W. Wilson* (článek „*The Study of Administration*“ (1887), *F.W. Taylor* (organizace výroby), později např. *D. Waldo* („*The Administrative State*“, politická teorie veřejné správy).
- **významné směry/oblasti zkoumání** (po 2.sv.válce) :
  - „*New Public Management*“ - vědecký management veř. služeb,
  - *Human Relations* - sociálně psychologické hledisko
  - *Administration Behaviour* - behavioristický směr
  - *Decision-making, Policy-making* - probl. rozhodovacích procesů (70. léta)
  - *New Public Administration* - důraz na participaci a decentralizaci.
  - od poválečného období - **systemový přístup.**

Vývoj zkoumání veřejné správy – pokr.2:

➤ **obdobní po 2. sv. v. v Evropě**

- možnost seznámit se s rozvojem správní vědy v USA a čerpat z něj
- v poválečném období určitá **renesance správní vědy**.
- konstituování správní vědy **jako samostatného vědního odvětví**.

Na evropské úrovni:

- *Evropský institut veřejné správy (EIPA)* v Maastrichtu. EU - za účelem zvýšení odbornosti úředníků a specialistů v oblasti řízení a politiky EU (+ výzkumná a publikační činnost).
- platforma pro zkoumání VS = *Mezinárodní institut správních věd (IIAS)* - Brusel, - vědecká, publikační, konferenční činnost.

+ pro ČR relevantní jedna z regionálních sekcí (*Evropská skupina pro veřejnou správu - EGPA*)

About EIPA:

- EIPA was created in 1981 on the occasion of the first European Council held in Maastricht.
- We are supported by the EU Member States and the European Commission.
- cross-national and cross-institutional comparative, analytical perspectives on EU policies.
- longest-standing experts in EU public affairs.

Vývoj zkoumání veřejné správy – pokr.3:

- **obdobní po 2. sv. v. ve východní a střední Evropě (do roku 1990):**
  - odlišný politický vývoj = **odlišný přístup ke správě** (centralizovaná, pouze státní).
  - centra správních studií v tehdejší Sovětském svazu.
  - na našem území počátky spojovány s pracemi v oboru státního a správního práva (obor společenská a státní výstavba). (namísto managementu – teorie řízení, teorie organizace).
  - od 60. let u nás konstituován **obor správní věda** mezi jeho významné představitele lze řadit zejm. **M. Mášu a D. Hendrycha** a dále řadu dalších autorů.

Vývoj zkoumání veřejné správy- pokr.4:

➤ Další směry – od 90. let :

- metody hodnocení („*evaluace*“): TQM, EFQM, CAF, benchmarking, a další (BSC /vyvážených ukazatelů/, ISO, modelování,...)
- Kontingenční přístup (M. Crozier – ambivalentnost, podmíněnost prostředím), a další...

Mnohé metody – původ v soukromém sektoru.

Avšak: **Limity využití manažerských metod** v oblasti veřejné správy.

III. Aktuální VÝVOJ zkoumání veřejné správy (trendy ve správní vědě):

významná úloha :

- - **národních vzdělávacích a výzkumných institucí** (např. Francie – ENA, Německo – Institut správních věd ve Speyeru),
- - **mezinárodních a nadnárodních organizací** (podporujících ekonomický rozvoj, demokracii, ochranu lidských práv):
  - OECD, Rada Evropy, EU,
- + **vědeckých institucí již zmíněné** - IIAS / EGPA Brusel, EIPA - Maastricht, dále EUI ve Florencii, NISPACee – Bratislava – síť institutů a škol VS v rámci Stř. a Vých.Evropy).
- **Odborné konference** (např. každoroční konané EGPA). - *inspirace, prezentace výsledků, výměna zkušeností, rozvoj věd o VS.*

Aktuální VÝVOJ zkoumání veřejné správy (trendy ve správní vědě)

Současná témata (výběr):

- Teorie reforem veřejné správy, řízení změn ve veřejné správě,
- + Zvyšování **efektivnosti VS** (= trvalý požadavek), v současnosti např. zejména v položce „úspornost“,
- + **Kvalita řízení, standardizace procesů, regulace** (např. RIA), **evaluace a její metody**,
- + **Elektronizace, e-government**,
- + **Zapojení soukromého sektoru** (např. využití „PPP“),
- + **Principy dobré správy, evropský administrativní prostor**,
- + **Opatření proti korupci, etika**,
- + **Otázky deficitu demokracie, a další.....**
- + Nyní zřejmě např. **efektivní krizové řízení....**

Pro ilustraci:

EGPA Permanent Study Groups (= oblasti, hlediska zkoumání VS) – konference v r. 2019:

- ***PSG I: E-Government***
- ***PSG II: Performance in the Public Sector***
- ***PSG III: Public Personnel Policies***
- ***PSG IV: Local Governance and Democracy***
- ***PSG V: Regional and Local Government***
- ***PSG VI: Governance of Public Sector Organizations***
- ***PSG VII: Quality and Integrity of Governance***
- ***PSG VIII: Civil Society, Citizens and Government***
- ❑ ***PSG IX: Teaching Public Administration***
- ❑ ***PSG X: Law and Public Administration***

Další Permanent Study Groups:

- PSG XI: Strategic Management in Government
- PSG XII: Public Sector Financial Management
- PSG XIII: Public Policy
- PSG XIV: EU Administration and Multi Level Governance
- PSG XV: Public Administration, Technology and Innovation
- PSG XVI: Public and Nonprofit Marketing
- PSG XVII: Sociology of the State: Reforms and Resilience

- ▣ PSG XVIII: Justice and Court Administration

- PSG XIX: Public Network Policy and Management
- PSG XX: Welfare State Governance & Professionalism
- PSG XXI: Policy Design and Evaluation
- PSG XXII: XXII Behavioral Public Administration.

Vývoj veřejné správy a jejího zkoumání = nekončící proces.

Diskuzní otázky:

- Jak je využíván potenciál vědeckého zkoumání veřejné správy a její právní regulace ?
- Jak jsou využívány existující, resp. dostupné poznatky a zkušenosti (doporučení) ?
- Je tomu obdobně jako v soukromém sektoru ?
- Jaké jsou pro to důvody ?
- Je to v souladu s principy dobré správy a dobrého vládnutí ?

IV. Vztah správní vědy („SV“) a vědy správního práva („VSP“)

POZOR - významné pro správnou volbu a uchopení tématu seminární práce.

Rozdíly obou oborů:

a) V předmětu zkoumání:

SV = je jím *veřejná správa* jako komplexní společenský systém

VSP = *zde je to správní právo* jako systém právních norem, zásad, principů (u VSP).

b) Rozdílné **metody** zkoumání.

Pozn.1 : pojem „**systemová metoda**“ (u obou odvětví – ale v každém jiný „systém“).

Pozn.2 : Rozlišujeme: „**správněprávní**“ a „**správněvědní**“ přístup. – významné při zpracování seminární práce.

Vztah správní vědy („SV“) a vědy správního práva („VSP“):

Společný cíl obou disciplin:

= zvýšení **efektivnosti veřejné správy**.

Ovšem **odlišnými**, „svými“ způsoby:

VSP = náměty, návrhy pro legislativu (*de lege ferenda*)
(+ inspirace pro judikaturu),

SV = doporučení **pro správní praxi, včetně ústřední** (pro koncepce, reformy, racionalizaci, i vlastní činnost). Poskytuje podklady i pro VSP.

Pozn.: Pojem „**efektivnost veřejné správy**“ = **společenská efektivnost** (= míra, způsob a náklady naplňování **cílů a úkolů VS**).

Prameny ke studiu:

- Skulová, S., a kol.: Základy správní vědy, 2. vydání, Brno: MU, 2014, str. 13 - 55.
- Hendrych, D.: Správní věda; Teorie veřejné správy. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 11 – 20, 23 – 47.

Děkuji za pozornost.....

